

**Notatka z warsztatów Krajowych Mechanizmów Prewencji,
które odbyły się w dniach 20-21 października 2011 r. w Baku,
w Azerbejdżanie.**

W dniach 20-21 października 2011 r. w Baku, odbyły się szóste tematyczne warsztaty krajowych mechanizmów prewencji poświęcone ochronie osób należących do tzw. grup wrażliwych w miejscach pozbawienia wolności¹. Zostały one zorganizowane przez Radę Europy, w ramach programu „Utworzenie aktywnej sieci krajowych mechanizmów prewencji przeciw torturom, działalność sieci partnerskiej współpracy Peer-to-Peer”².

Na wstępie omówiono kim są osoby należące do grup wrażliwych oraz stopień ich narażenia na nieludzkie traktowanie. Następnie, przeanalizowano międzynarodowe standardy dotyczące ochrony osób pozbawionych wolności z podziałem na następujące grupy: kobiety, nieletni, obcokrajowcy, chorzy psychicznie, niepełnosprawni, osoby z problemami zdrowotnymi, narkomanii, alkoholicy oraz osoby LGBT. Każdy z uczestników przedstawił doświadczenia reprezentowanego krajowego mechanizmu prewencji w ochronie wymienionych grup przed torturami oraz nieludzkim traktowaniem. Przedstawiciel APT przedstawił zakres czynności, które krajowe mechanizmy prewencji winne podejmować w celu ochrony wrażliwych grup w miejscach detencji. Do najważniejszych z nich zaliczył: przeprowadzanie wizytacji tematycznych nastawionych na ochronę poszczególnych grup wrażliwych, udział lekarzy oraz innych ekspertów w wizytacjach, zapewnienie wśród składu wizytującego osób należących do danej grupy wrażliwej oraz współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Podczas omówienia tematu kobiet, przedstawicielka SPT wskazała na konieczność zapewnienia im odpowiednich warunków higienicznych, jak i

¹ The protection of persons belonging to particularly vulnerable groups in places of deprivation of Liberty.

² Setting up an active network of national preventive mechanisms against torture, an activity of the Peer-to-Peer Network”.

częstsze, niż w przypadku mężczyzn, kontaktu z lekarzem. W jej opinii wpływ na sytuację kobiet pozbawionych wolności ma fakt ich rozdzielenia z rodziną, w szczególności z dzieckiem oraz doświadczanie przemocy w rodzinie, w związku z czym częściej niż mężczyźni podejmują one próby suicydalne. Przedstawicielka „Penal Reform International” wskazała na konieczność zapewnienia kobietom badań przez lekarza tej samej płci, ewentualnie w obecności innej pozbawionej wolności kobiety. Do obowiązków administracji miejsc detencji zaliczyła ona również posiadanie informacji na temat sytuacji dzieci pozbawionych wolności kobiet i informowanie ich o każdej ważniejszej zmianie w życiu potomka oraz konieczności zapewnienia poufności tych informacji. Wskazała również, że standardy pozbawienia wolności kobiet zawarte zostały w Regułach z Bangkoku (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ A/RES/65/229)

W kwestii obcokrajowców przebywających w miejscach pozbawienia wolności przedstawiciel CPT podkreślił konieczność zapewnienia tej grupie profesjonalnego tłumacza. Stwierdził, że bariera komunikacyjna jest główną przyczyną niezapewnienia osobom pozbawionym wolności realizacji przysługujących im praw (np. osoba ta nie poinformuje o swoich problemach zdrowotnych podczas badania wstępnego) i w rezultacie prowadzi to do nieludzkiego traktowania. Pamiętać jednak należy o tym, iż nawet pełna znajomość języka oraz kultury państwa w którym dana osoba przebywa, nie jest gwarantem poszanowania jego praw. Obcokrajowiec zawsze narażony jest na stygmatyzację ze względu na status obcokrajowca. Ponadto zwrócił uwagę na konieczność przeprowadzania przez państwo czynności sprawdzających czy cudzoziemiec nie jest ofiarą handlu ludźmi.

Uczestniczący w warsztatach lekarz, członek CPT, podkreślił na konieczność weryfikacji ochrony osób przebywających w jednostkach penitencjarnych przed zakażeniem wirusem HIV, gruźlicą oraz żółtaczką typu B i C. Wskazał on również na potrzebę zapewnienia kobietom pozbawionym wolności szczególnej opieki zdrowotnej oraz środków higienicznych.

Przedstawiciel polskiego KMP omówił doświadczenia Mechanizmu w ochronie osób LGBT pozbawionych wolności.

Na koniec każdy z uczestników warsztatów otrzymał zbiór standardów ONZ dotyczących ochrony osób należących do tzw. grup wrażliwych w miejscach pozbawienia wolności, którymi członkowie mechanizmów powinni kierować się podczas przeprowadzania wizytacji zapobiegawczych.

Opracował: Marcin Kusy